

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 112

van **JOS D'HAESE**

datum: 21 oktober 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Historische PFAS-vervuiling - Metingen, handhaving en sanering

Uit de antwoorden op schriftelijke vragen over de wijdverspreide PFAS-vervuiling blijkt dat er niet alleen door 3M, maar ook door verschillende andere bedrijven in Vlaanderen grote hoeveelheden PFAS zijn geloosd. Dit zijn de bedrijven waar de hoogste waarden werden teruggevonden in het lozingswater:

Naam bedrijf	Adres	Waarde
Indaver	Poldervlietweg 5, Antwerpen	2.000 µg/l PFBA
Van Loon C. en ZN	Schomhoeveweg 9, Antwerpen	1.700 µg/l PFBA
Mac²Solutions	Blauwe Weg 7, Antwerpen	1.152 µg/l PFBA
Picanol (Proferro gieterij)	Steverlyncklaan 15, Ieper	1.010 µg/l PFOS
Recitech	Heulentakstraat, Dilsen-Stokkem	591 µg/l PFBS
Escotex Ververijen	Filliersdreef 15, Deinze	375.6 µg/l PFOA
Renewi	Regenbeekstraat 7C, Roeselare	322.7 µg/l PFHxA
Brabantchrom	Lakenmakersstraat 126, Mechelen	304 µg/L PFOS
T.W.Z	Durmakker 4, Evergem	249.02 µg/l PFBA
AFGA-GEVAERT	Septestraat 27, Mortsel	247 µg/l PFOA
Demero	Kachtemsestraat 163, Roeselare	111 µg/l PFOS
Tenneco	Sint-Jorisstraat 4520, Sint-Truiden	90.7 µg/l PFOS

Gezien de enorm hoge waarden die de verschillende bedrijven hebben geloosd, graag een antwoord op de volgende vragen.

1. Welke handhavingsmaatregelen zijn er voor elk van deze bedrijven genomen? Kregen deze bedrijven ooit boetes?
2. Welke stappen zijn al gezet om de PFAS-vervuiling in de omgeving van elk van deze bedrijven aan te pakken? Voor welke van deze bedrijven werd er al een bodemsaneringsproject gestart?
3. Werden de werknemers en buurtbewoners van deze bedrijven al op de hoogte gesteld van de hoge PFAS-lozingen? Zo niet, waarom niet?
4. Werden er al metingen in de bodem uitgevoerd op en rond de sites van deze bedrijven? Zo ja, graag de resultaten. Zo niet, waarom niet?
5. Werden er al metingen in het bloed gedaan bij werknemers en buurtbewoners van deze bedrijven? Zo ja, graag de resultaten. Zo niet, waarom niet?

Vlaams
Parlement

6. Bij Brabantchrom in Mechelen werd op 17 februari 2022 4.1 µg/l PFOS gemeten in het afvalwater.

Hoe verklaart de minister dit? Heeft het bedrijf daarvoor een boete gekregen? Welke maatregelen zal de minister nemen om ervoor te zorgen dat Brabantchrom geen PFOS meer zal lozen in de toekomst?

7. Bij Tenneco in Sint-Truiden werd op 21 april 2022 9.5 µg/l PFOS gemeten in het afvalwater. Nochtans hebben zij een vergunning voor de lozing van maximum 1.5 µg/l PFOS.

Hoe verklaart de minister dit? Heeft het bedrijf daarvoor een boete gekregen? Welke maatregelen zal de minister nemen om ervoor te zorgen dat Tenneco geen PFOS meer zal lozen in de toekomst?

ANTWOORD

op vraag nr. 112 van 21 oktober 2022

van **JOS D'HAESE**

1. Wanneer de afdeling Handhaving vaststelt dat er PFAS in de lozing van bedrijfsafvalwater aanwezig is in hoeveelheden die de op dat moment van toepassing zijnde lozingsnorm overschrijden, worden deze bedrijven in eerste instantie aangemaand om een onderzoek uit te voeren naar de bron van deze PFAS. Daarna moeten de bedrijven de nodige maatregelen nemen om deze bron weg te nemen. Indien het een PFAS-stof betreft waarvoor het bedrijf geen lozingsnorm heeft, en die in een concentratie groter dan het indelingscriterium voor lozing of boven de detectielimiet wordt vastgesteld, wordt het bedrijf eveneens aangemaand om de bron ervan te verwijderen, dan wel om een lozingsnorm aan te vragen voor deze parameter. Indien de concentratie boven het dubbele van de norm zit, wordt naast de aanmaning eveneens proces-verbaal opgesteld.

De cijfers waar u naar refereert zijn vermoedelijk afkomstig van de monitoringsgegevens van de VMM. Zij betreffen een ruime periode, sommige dateren zelfs nog van 2010.

In 2006 startte de toenmalige afdeling milieu-inspectie, mede naar aanleiding van het onderzoek van de Duitse overheid in het dossier Orinso, met een handhavingsinitiatief waarbij ze perfluortensiden in het geloosde afvalwater en slibs van verschillende sectoren over gans Vlaanderen liet analyseren.

In 2007 beschikte de milieu-inspectie over de eerste analysedata voor deze perfluortensiden. In 2007 bestond nog geen normeringskader waaraan de analyseresultaten konden worden getoetst, zodat de milieu-inspectie grenswaarden, aangeleverd door VITO hanteerde, om de analyseresultaten te interpreteren. Dit handhavingsinitiatief resulteerde in diverse aanmaningen voor een 15-tal PFAS, waaronder PFOS, die konden worden bepaald. In eerste instantie werden de exploitanten aangemaand om na te gaan op welke manier de lozing van perfluorverbindingen kon voorkomen worden en de lozing dus te saneren volgens de beste beschikbare technieken. Als de lozing niet kon voorkomen worden, moesten ze de lozing reduceren door bv te voorzien in aangepaste zuiveringsinstallaties of door het gebruik van alternatieve producten. Als het volledig vermijden van de stoffen in het afvalwater niet lukte, kon de exploitant een aangepaste norm in de vergunning vragen bij de vergunningverlenende overheid.

Gedurende de ganse periode van 2006 tot nu is de afdeling Handhaving de lozing van deze perfluorverbindingen blijven opvolgen. Tot 2013 door het uitvoeren van aparte handhavingscampagnes en in de periode nadien via het risicogebaseerde monsternameprogramma van de milieu-inspectie. In deze periode liet de milieu-inspectie meer dan 700 keer het geloosde water van heel wat inrichtingen analyseren op de aanwezigheid van (onder andere) de stof PFOS. Dit gebeurde binnen meerdere sectoren, voornamelijk sectoren actief in afvalwater- of afvalverwerking, metaaloppervlaktebehandeling, textiel, papier- en verf, producenten, brandbestrijding, fotografie. Gedurende deze periode was iedere toetsing van de meetresultaten telkens onderhevig aan het hierboven geschetste normeringskader dat op het moment van de monsternames van toepassing was of aan de individuele vergunningsvoorwaarden.

Bij gebrek aan normen voor een aantal perfluorverbindingen in de WAC en in bijlage 4.2.5.2 van VLAREM, hanteerde de afdeling Handhaving een afgeleide actiegrenswaarde. Telkens een overschrijding werd vastgesteld, volgde een handhavingsactie die werd opgevolgd door de inspectie totdat de betrokken bedrijven correct en normconform exploiteerden.

Hieronder vindt u het overzicht van de bedrijven met handhavingsmaatregelen en boetes.

Naam bedrijf	Adres	Waarde	maatregel	boete
Indaver	Poldervlietweg 5, Antwerpen	2.000 µg/l PFBA	Overschrijding bij staalname 2/9/2021, actieplan voor brononderzoek en bijstelling lozingsvoorwaarden lopende	Geen boeteprocedure aangaande PFAS
Van Loon C. en ZN	Schomhoevevweg 9, Antwerpen	1.700 µg/l PFBA	Overschrijding bij staalname 21/9/2021, lozingsnormen via ambtshalve bijstelling opgenomen in de omgevingsvergunning	Geen boeteprocedure aangaande PFAS
Mac²Solutions	Blauwe Weg 7, Antwerpen	1.152 µg/l PFBA	Overschrijding bij staalname 23/8/2022, proces-verbaal opgesteld, lozingsnormen opgenomen in omgevingsvergunning	Geen boeteprocedure aangaande PFAS
Picanol (Proferro gieterij)	Steverlynciaan 15, Ieper	1.010 µg/l PFOS	Geen overschrijding vastgesteld bij staalname 18/5/2021	Exploitant niet gekend
Recitech	Heulentakstraat, Dilsen-Stokkem	591 µg/l PFBS	Overschrijding bij staalname 8/12/2021, proces-verbaal opgesteld, De (externe) bronnen van de PFAS-verbindingen in het afvalwater werden geïdentificeerd en asap afgesloten. Saneringstraject voor de afvalwaterzuivering werd ingezet.	Geen boeteprocedure aangaande PFAS
Escotex Ververijen	Filliersdreef 15, Deinze	375.6 µg/l PFOA	Klasse 2-bedrijf	Geen boeteprocedure aangaande PFAS
Renewi	Regenbeekstraat 7C, Roeselare	322.7 µg/l PFHxA	Geen overschrijding vastgesteld bij staalname 10/6/2022	Geen boeteprocedure aangaande PFAS
Brabantchrom	Lakenmakersstraat 126, Mechelen	304 µg/L PFOS	Klasse 2-bedrijf	Exploitant niet gekend bij ons
T.W.Z	Durmakker 4, Evergem	249.02 µg/l PFBA	Geen overschrijding vastgesteld bij	Exploitant niet gekend bij ons

			staalname 11/8/2021	
AFGA-GEVAERT	Septestraat 27, Mortsel	247 µg/l PFOA	Overschrijding nav staalname 2/9/2021, saneringsplan voor uitfasering PFAS in uitvoering	Geen boeteprocedure aangaande PFAS
Demero	Kachtemsestraat 163, Roeselare	111 µg/l PFOS	Bedrijf bestaat niet meer (afgebrand)	
Tenneco	Sint-Jorisstraat 4520, Sint-Truiden	90.7 µg/l PFOS	Geen overschrijding vastgesteld bij staalname 13/10/2021	2850 euro voor overschrijding PFOS

2. In niet alle opgelijste dossiers zijn er reeds PFAS-metingen in de bodem uitgevoerd. tegen eind december 2022 kom ik zoals reeds gezegd met een geactualiseerd PFAS-actieplan waarin op basis van onder andere de bevindingen van de Opdrachthouder een plan van aanpak zal staan over hoe we omgaan met PFAS-verontreinigde bodems in Vlaanderen.

Alle betrokken bedrijven zijn onderworpen aan een periodieke onderzoeksplicht. Bij elk periodiek onderzoek dat wordt uitgevoerd op een PFAS-verdachte locatie moeten PFAS mee onderzocht worden. Indien nodig kan na onderzoek een BSP worden opgelegd als er een sanering nodig is.

3. De communicatie omtrent PFAS-verontreiniging, risico's en maatregelen rond risicosites wordt opgenomen door de lokale besturen. De Vlaamse Overheid biedt voorbeeldbrieven en ondersteunende informatie aan via de PFAS-website en staat hierover in regelmatig contact met de VVSG (Vereniging van Steden en Gemeenten). De vermelde bedrijven en de gemeten concentraties in het emissiemeetnet zijn ook terug te vinden in de publiek toegankelijke PFAS-verkenner.

Wij hebben via de PFAS-website alles in het werk gesteld om de voorhanden zijnde informatie zo breed mogelijk beschikbaar te maken.

4. Uiteraard kan ik zelf niet oordelen over de periode voor mijn aantreden. Ik informeerde mij daarom bij de ovam, zij zeggen me het volgende:

• **Indaver**

In het kader van de nazorg van de gesaneerde stortplaats heeft Indaver, op vraag van de OVAM, een bodemsaneringsdeskundige de opdracht gegeven om het grondwater te controleren op PFAS. Rond de site 'Hooge Maey' werden een 30-tal grondwaterstalen genomen en geanalyseerd op PFAS. In meerdere stalen werden verhoogde concentraties aan PFAS vastgesteld. De juiste oorzaak van de verhoogde concentraties in het grondwater is nog niet duidelijk en wordt verder onderzocht. Gelet op vastgestelde verhoogde concentraties aan PFAS in het grondwater heeft de OVAM Indaver aangemaand om voor deze verontreiniging met PFAS een bodemonderzoek uit te voeren. Het verslag van oriënterend bodemonderzoek moet aan de OVAM worden bezorgd tegen 1 januari 2023

• **Van Loon C. en ZN**

Het meest recente bodemonderzoek is een BBO van 16 juni 2017. Momenteel zijn bodemsaneringswerken lopende voor een verontreiniging met minerale olie en BTEX (inclusief drijfslag) ter hoogte van een ondergrondse stookolietank. Het laatste tussentijds rapport dateert van 21 januari 2022.

• **Mac²Solutions**

In kader van een brand incident wordt momenteel een verkennend bodemonderzoek in opdracht van de OVAM uitgevoerd op het perceel waar Mac2 solutions op exploiteert. Dit bodemonderzoek is pas recent opgestart.

- **Picanol (Proferro gieterij)**

Geen recente metingen uitgevoerd.

- **Recitech**

In het volgend periodiek oriënterend bodemonderzoek moet nagegaan worden of PFAS als verdachte parameter onderzocht moet worden (o.a. ter hoogte van oppervlaktebehandeling).

- **Escotex Ververijen**

Voor deze locatie werd in het laatste oriënterend bodemonderzoek van 2021 door de bodemsaneringsdeskundige gemotiveerd dat dit geen PFAS-verdachte locatie is.

- **Renewi**

De OVAM is in het bezit van een recent oriënterend bodemonderzoek getiteld 'Oriënterend bodemonderzoek: Renewi, Regenbeekstraat 7b & 7c, 8800 Roeselare' opgemaakt door BOVA Enviro + nv op 22 september 2022 in opdracht van Renewi. Dit rapport wordt momenteel beoordeeld door OVAM.

- **Brabantchrom**

Voor deze industriële site (chromagebedrijf) is in opdracht van de OVAM een verkennend bodemonderzoek (VBO) uitgevoerd. Dit VBO werd op 28 september 2021 ingediend bij de OVAM.

- **T.W.Z**

Een onderzoek naar de aanwezigheid van PFAS-verontreiniging wordt vandaag overwogen.

- **AFGA-GEVAERT**

Aan een bodemsaneringsdeskundige is opdracht gegeven voor een verder grondwateronderzoek. Dit grondwateronderzoek legt de nadruk op PFAS in het grondwater ter hoogte van de perceelsgrenzen van de sites Gevaert 1, 2 en 5. Op basis van deze resultaten, zullen de eventueel verdere stappen worden bekeken.

De waarde van 247 µg/l voor PFOA waarnaar verwezen wordt, komt wellicht uit een persartikel en geeft de hoogste waarde aan die ooit gemeten is in het recent verleden voor deze stof. Het betrof een meting van februari 2011.

Vandaag wordt - dankzij de hierboven vermelde maatregelen - gelooft binnen de nieuwe ambtshalve vastgelegde normen. (<5 µg/l)

- **Demero**

Zowel voor de zware metalen als voor PFAS is een beschrijvend bodemonderzoek in opmaak.

- **Tenneco**

Op de site van Tenneco is in de bodem maximaal 600µg/kg PFOS gemeten en in het grondwater is maximaal 7800 ng/liter PFOS gemeten. In de omgeving van Tenneco is in de bodem maximaal 79µg/kg PFOS gemeten en in het grondwater is maximaal 840 ng/liter PFOS gemeten.

5. Voor deze vraag moet ik doorverwijzen naar mijn collega bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en naar de federale regering.
6. Brabantchrom is een heel klein bedrijf dat aan oppervlaktebehandeling doet. Het is een klasse 2 bedrijf dat vergund is voor slechts 0,5 m³/uur en 3 m³/dag in de riolering die is aangesloten op RWZI Mechelen-Noord. Het bedrijf heeft geen normen voor PFAS. Het bedrijf Brabantchrom is een klasse 2-bedrijf. Dit betekent dat het toezicht er gebeurt door de lokale toezichthouders en niet door de afdeling Handhaving. De meetgegevens van 2022 zullen ook doorgegeven worden aan de stad Mechelen. Wat betreft bestuurlijke beboeting: er is nog nooit een beboetingstraject geweest voor dit bedrijf bij de afdeling Handhaving.
7. De vergunning van Tenneco voorziet in een stapsgewijze verstrenging van de norm voor PFOS en andere PFAS, tot op het niveau van de rapportagegrens. Het bedrijf moet ook een reeks onderzoeken uitvoeren en doorgedreven maatregelen nemen, opgelegd via bijzondere voorwaarden in de omgevingsvergunning. Deze verplichtingen en normen, in combinatie met handhaving, moeten ervoor zorgen dat de emissie verder daalt en de normen structureel gehaald worden. VMM nam contact op met het bedrijf, maar de oorzaak van die ene verhoogde meetwaarde is niet gekend. Ze werd niet veroorzaakt door de oorspronkelijke grote PFOS bron binnen het bedrijf (de chroomVI baden), gelet op de metingen aan de actief koolfilters na deze baden. Het bedrijf is bezig met inventarisatie en sanering van alle mogelijke bronnen binnen het bedrijf (deelstroomanalyses, analyse binnenkomende componenten, afvoeren deelstromen, reinigen leidingen, afvoeren slibs...).